

En håndsrækning
til biblioteket

ET NYT BIBLIOTEKSSYSTEM

Regnecentralen har udviklet fremtidens bibliotekssystem, der bygger på on-line principper, høj genfindingshastighed, overholdelse af standarder for katalogisering, søgning og transmission af data. Systemet er projekteret som et samlet gennemarbejdet system, der vil komme til at dække alle biblioteksrutiner. Det er i høj grad udviklet i samarbejde med brugere. Systemet fås i moduler, der nemt kan sammenbygges med hinanden på et senere tidspunkt.

Systemet er i dag i drift på en række danske og udenlandske biblioteker

og vedligeholdes og udbygges af en stab af professionelle personer med viden inden for både edb og biblioteksfaget.

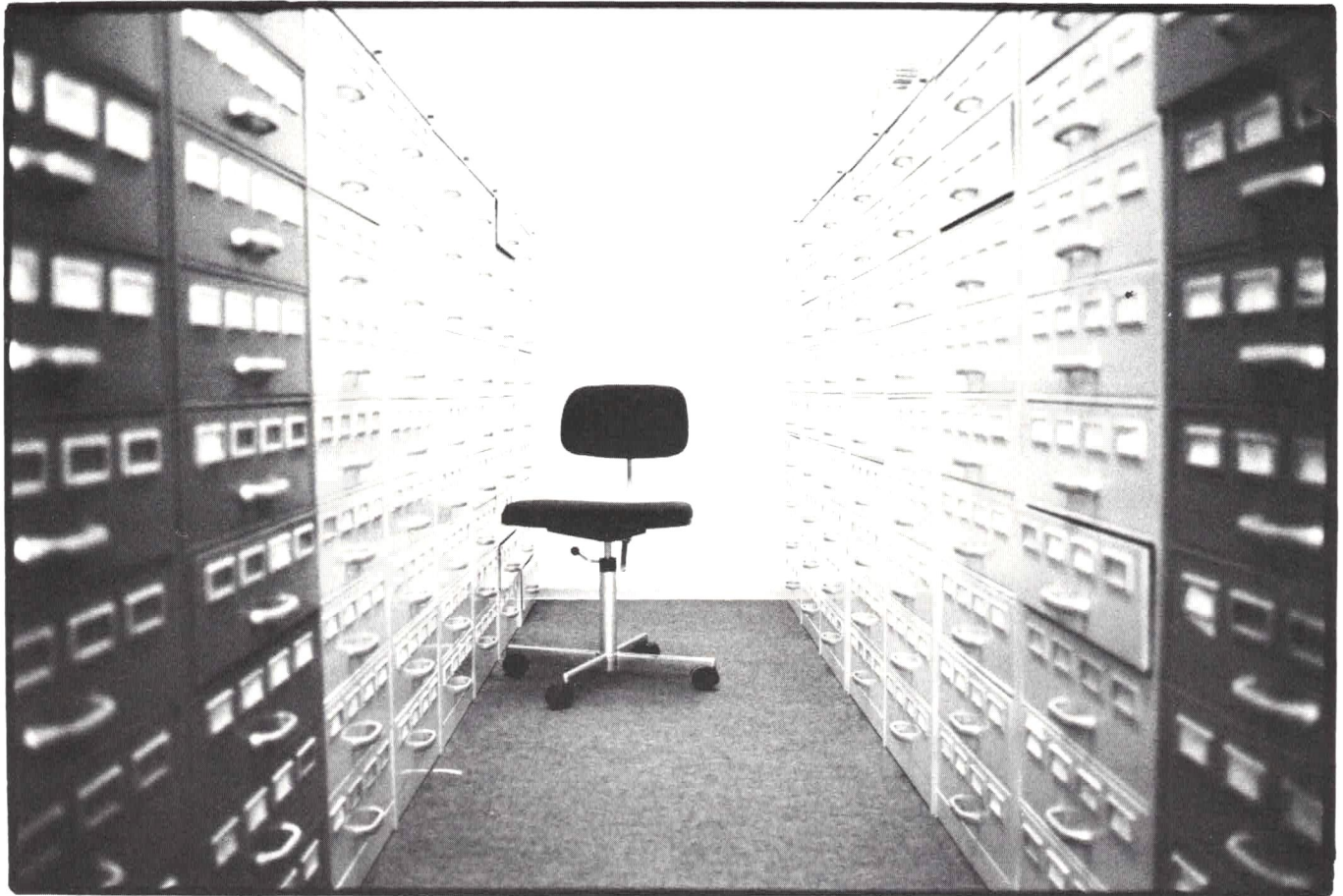
Det følgende beskriver de funktioner, der i dag er i drift:

- katalogisering
- data base
- søgning
- kataloger
- parameterstyring

Senere vil følge:

- udlånsstyring
- accessionsdel
- administrationsdel med statistikmuligheder.

KATALOGISERING

Katalogiseringen foregår ved tekstbehandling på en mikro-datamat.

Mikrodatamaten kan fungere som selvstændig datamaskine uafhængig af hoveddatamaten.

Datamaten har et almindeligt skrivemaskinetastatur, men i stedet for på papir skrives på en dataskærm.

Tekstbehandlingen er f.eks. automatisk indrykning og brydning af linier, mulighed for indskydning, sammentrækning eller fjernelse af tekst o.s.v. Katalogiseringen resulterer i en beskrivelse i dan-MARC-format. Der er

dog indlagt hjælpeprogrammer, så man ikke behøver at kende formatet, men kan koncentrere sig om katalogiseringen.

Der er desuden en række kontroller på inddateringen, f.eks. at alle oplysninger er med, at bognummeret er et ISBN o.s.v.

Katalogiseringen kan direkte indlægges i databasen, ligesom mikrodatamaten kan bruges som terminal ved søgning.

Der kan tilsluttes skriver til korrekturtryk eller til en redigeret tekstkopi f.eks. et kartotekskort.

DATABASE

Databasen består af en katalogdel og en søgedel.

Katalogbasen består af katalogiseringer i MARC-format (machine readable record). I samme base kan ligge vilkårligt mange forskellige MARC-formater f.eks. det danske dan-MARC blandet med MARC-katalogiseringer fra andre lande.

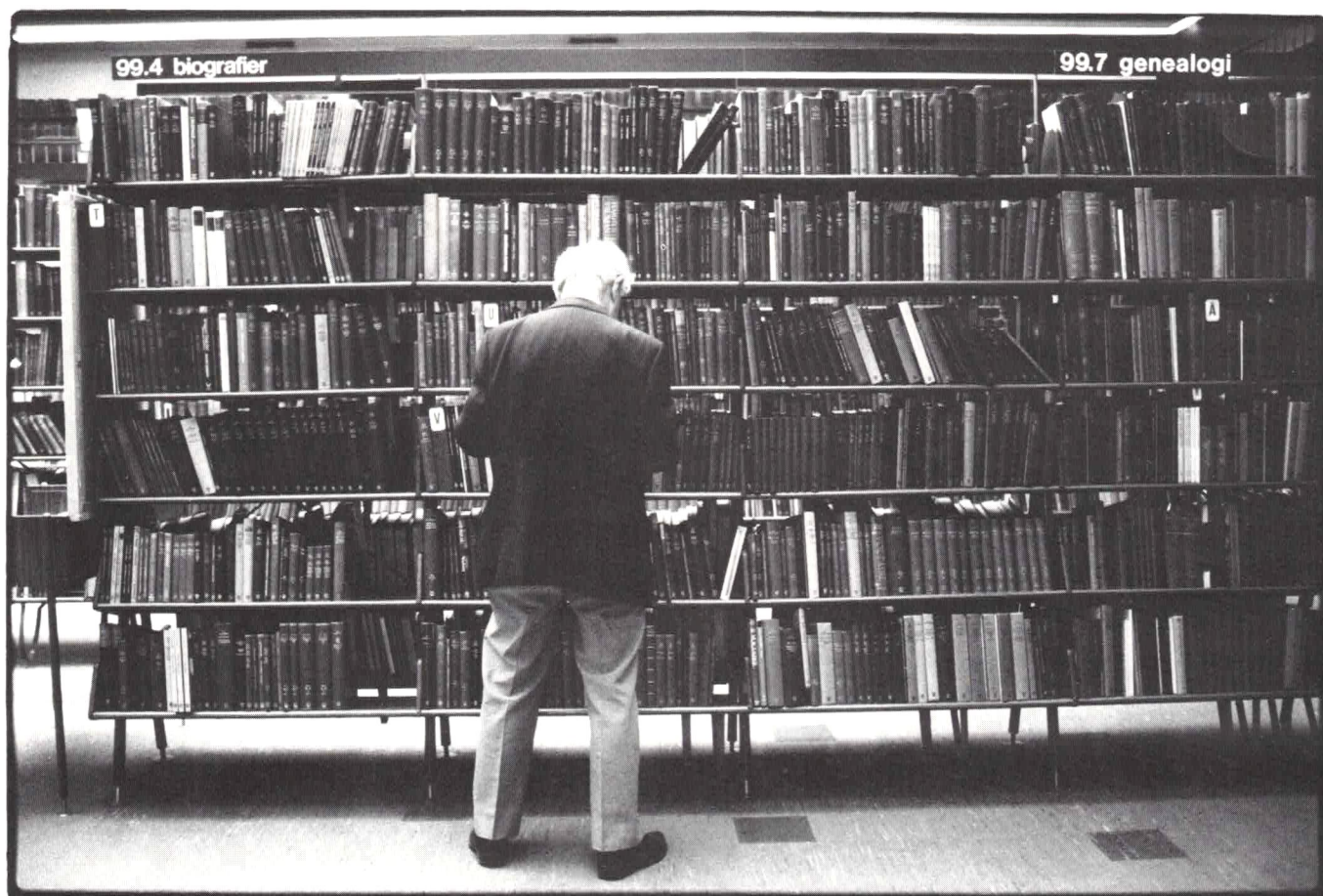
Stort set enhver beskrivelse af bøger, tidsskrifter m.m. kan indlægges i et MARC-format.

Søgebasen er opbygget, så at alle data fra en katalogiseringer søgbare. Dataene er organiseret så søgning kan ske med svartider på ganske få

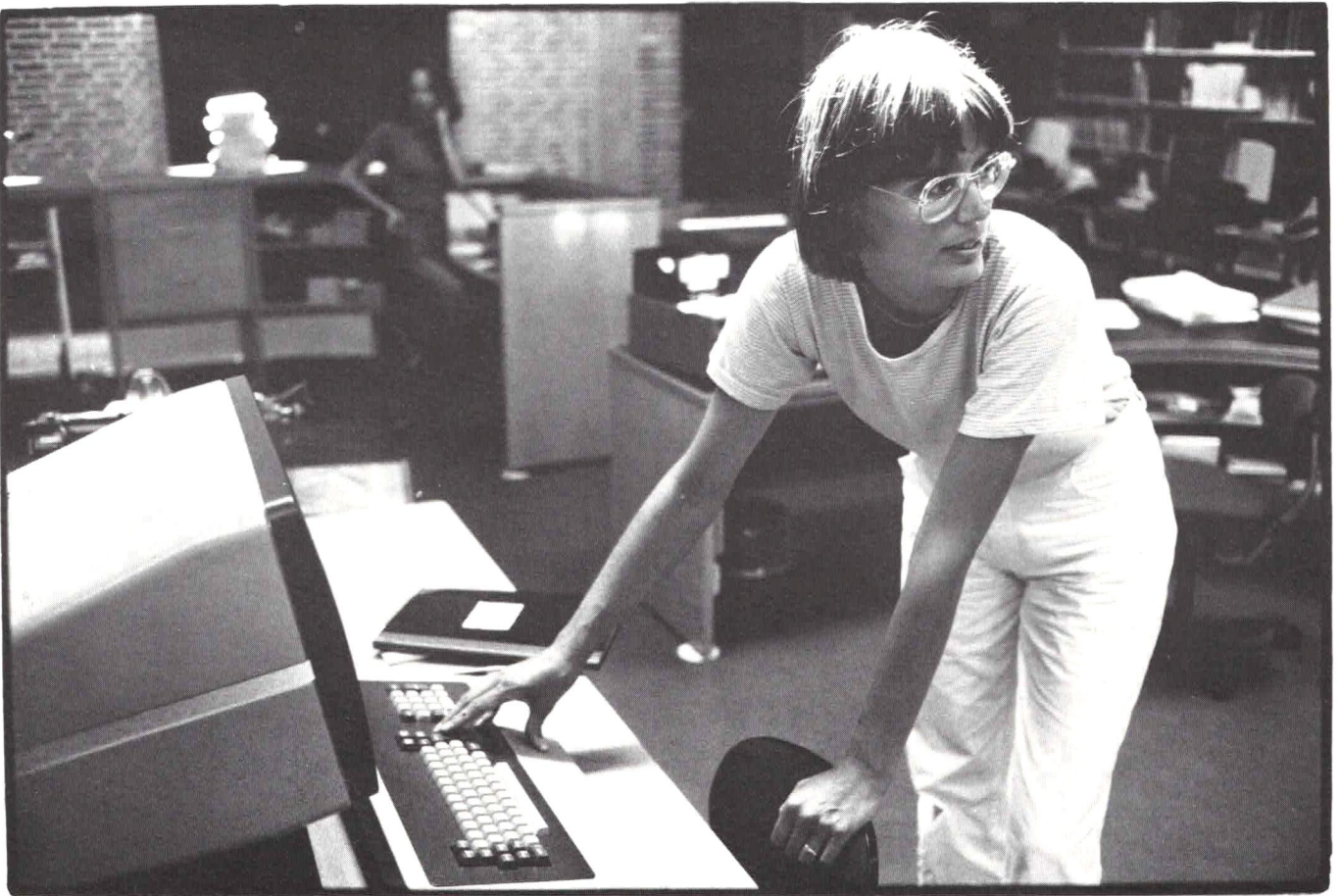
sekunder. Begge baser kan opdateres med nye katalogiseringer, rettede katalogiseringer samt sletninger af disse.

Opdateringen kan ske med grupper af katalogiseringer fra dag til dag, eller man kan opdatere baserne løbende, så man straks kan søge på nye katalogiseringer.

Databaserne kan være distribuerede, d.v.s. at f.eks. to biblioteker kan have hver sin base på hver sin maskine, der er forbundet via et datanet. Fra en vilkårlig terminal kan der nu søges på egen base, den anden base eller de to baser på engang.

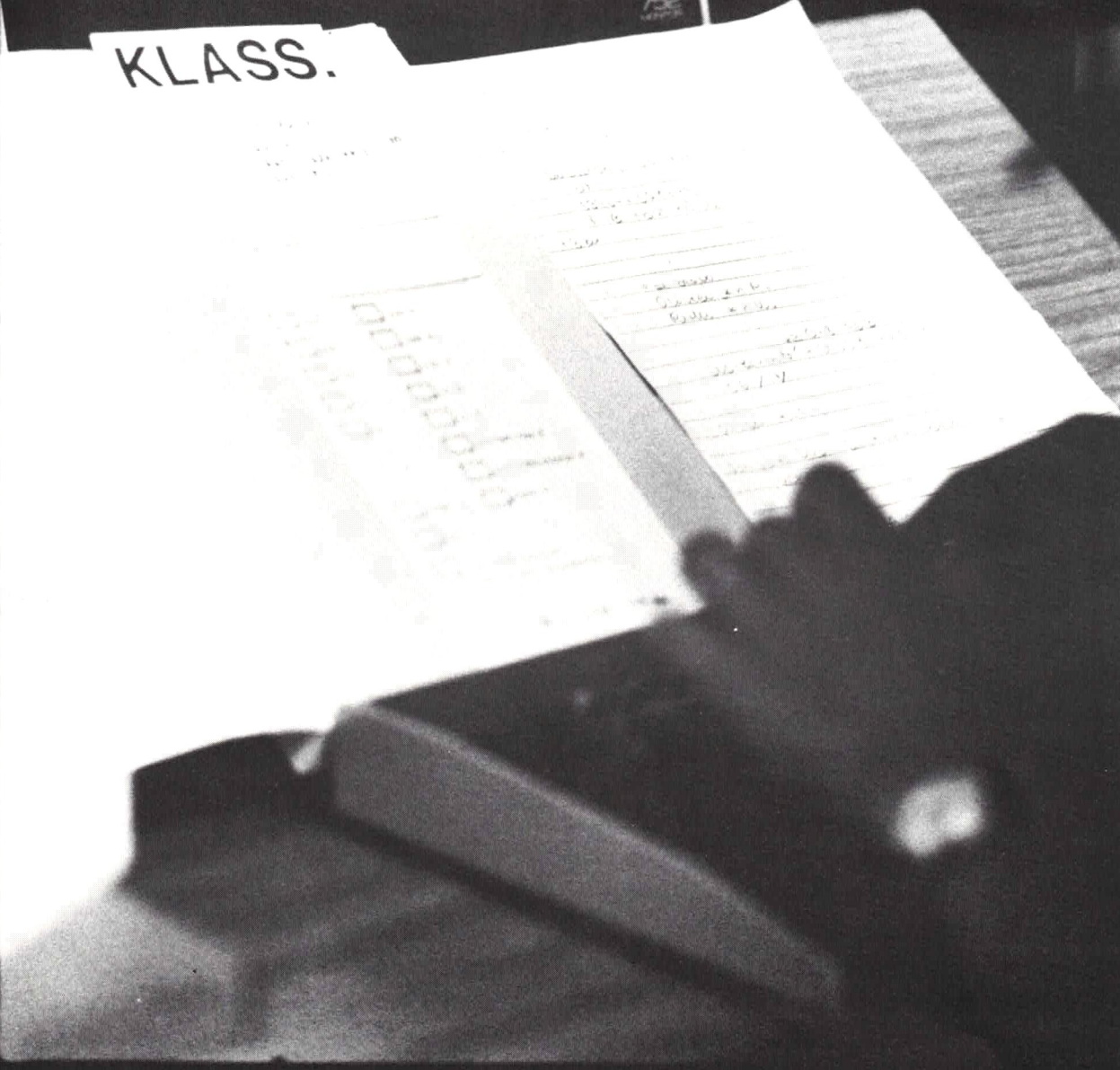
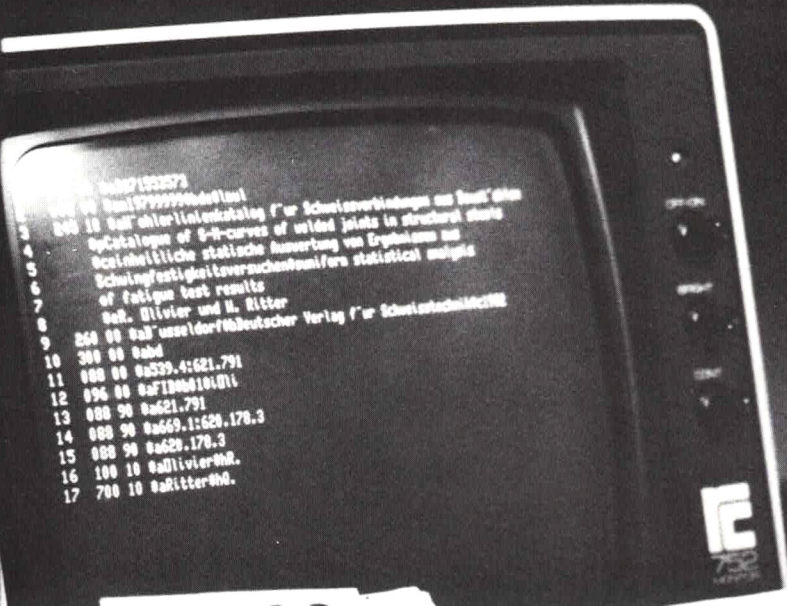
SØGNING

Søgning i databasen foregår online via en skærmterminal. Søgningen er en såkaldt *fri tekst søgning*, d.v.s. der kan søges frit i alle de oplysninger, der findes i en katalogisering, ved blot at skrive det man kender, som kan være et ord, en sætning eller blot nogle bogstaver i et ord. Der kan højretrunkeres, venstretrunkeres og maskeres samtidigt. Ved søgning kan man kombinere sine krav med *og*, *eller*, *ikke*, f.eks. *hansen eller petersen og det lille hus ikke gyldendal*. En sådan søgning siger, at der skal forekomme *hansen* eller *petersen* desuden skal *det lille hus* forekomme, men *gyldendal* må ikke stå der.

Ud over at søge i hele katalogiseringen kan man sætte søgenøgle på, f.eks. søge på *hansen/fo* og *hus/ti* og fremad. Det betyder, at *hansen* skal være forfatter, *hus* skal stå i titlen og *fremad* skal blot findes et eller andet sted.

Søgemetoden, det såkaldte kommandosprog, er CCL (common command language), der bruges af en række informationsdatabaser og vil være standard på EURONET. At søgemetoden er et kommandosprog betyder, at brugeren via kommandoer dirigerer maskinen til at udføre en bestemt funktion. Modsætningen er et menu-system, hvor maskinen dirigerer brugeren igennem funktionerne.

KLASS.

Handwritten text on a lined notebook, including the words "Handwritten" and "Handwritten" repeated several times.

KATALOGFORMER

Alle kendte katalogformer kan produceres fra databasen evt. direkte fra mikrodatamaten ved katalogiseringen.

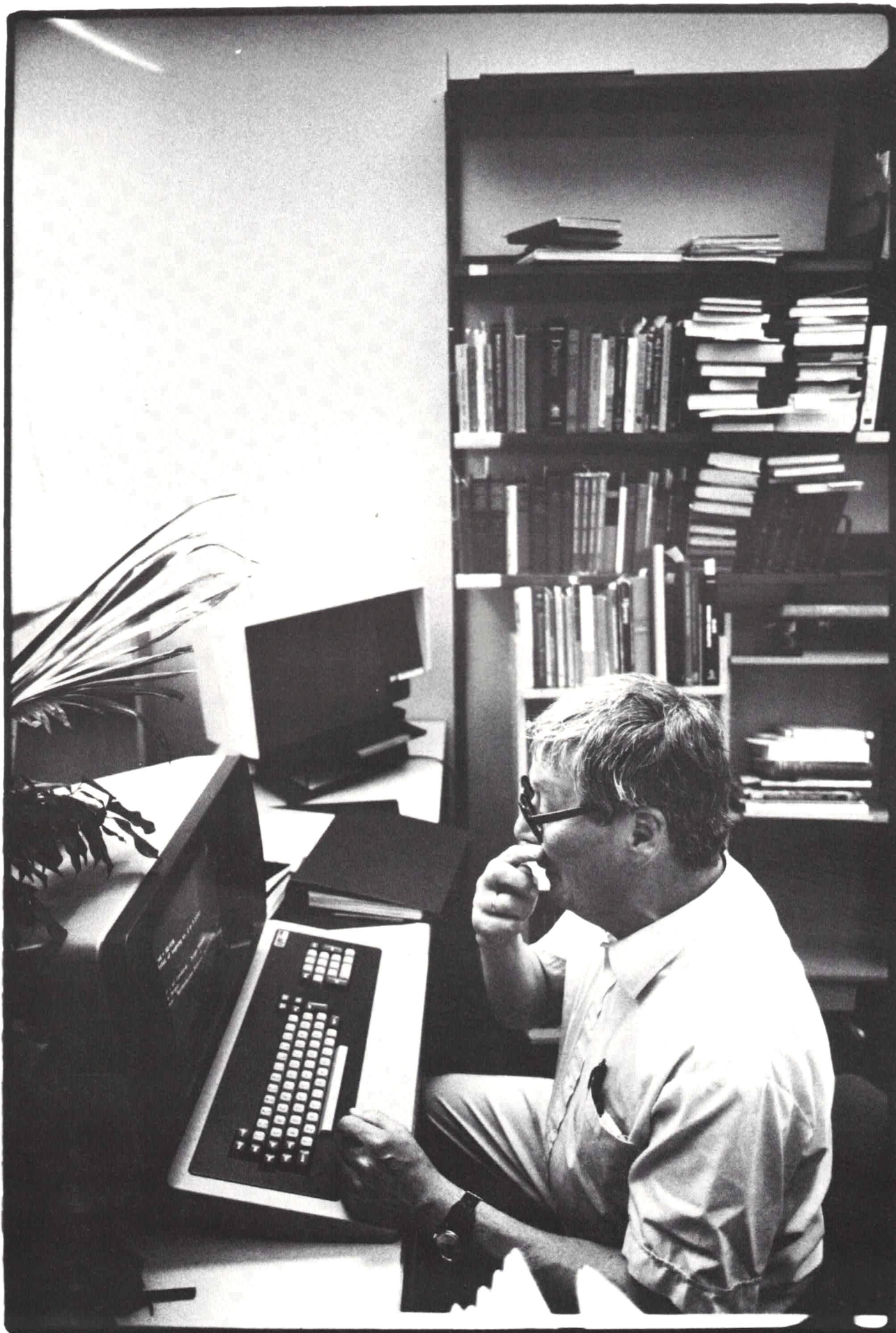
- 1) On-line katalog, hvor man via skræmterminal kan søge i hele databasen og få resultatet præsenteret på skærmen, redigeret efter ønske. Der kan tilsluttes skriver til terminalen, så at man kan få papirkopier af fundne katalogiseringer, f.eks. redigeret som lånesedler.
- 2) Mikrokataloger på film eller fiche

f.eks. til bogbusser eller over specielle samlinger.

- 3) Bogkataloger evt. fotosat direkte fra magnetbånd. En katalog kan være resultatet af en søgning, så man på den måde nemt fremstiller en bibliografi.

Endelig kan der produceres kort fra databasen f.eks. sorteret lige til at stikke ned i katalogen.

Data kan overføres via datanet som elektronisk post, f.eks. kan man fra centralt hold udskrive tilvækstlister på printere placeret på filialer.

PRÆSENTATION OG PARAMETERSTYRING

Præsentation af data er i høj grad parameterstyret. Parameterstyret vil sige, at brugeren ved hjælp af parametre kan ændre programmer i maskinen uden at kunne programmere. En parameter kan f.eks. være linielængde på en skærm eller ledetekst før udskrift af bibliografi.

Som eksempel på funktioner, der er parameterstyret, kan nævnes:

- skærm billedformater
- udskriftformater
- hvilke data, der er søgbare

- hvilke data, der skal kunne venstre-trunkeres
- check på inddata
- hvem der må rette i data
- antal katalogiseringer en låner må tage udskrift af
- og mange andre

Parameterstyring betyder stor fleksibilitet for brugeren til at ændre systemet efter behov uden brug af edb-personale, og systemet kan ændres fra dag til dag.

Ændringer af parameter i systemet sker enkelt fra en skærmtterminal.

REGNECENTRALEN

A/S Regnecentralen af 1979. Lautrupbjerg 1, 2750 Ballerup. Tlf. 02 65 80 00

RCSL nr. 42-i-2384